

ANEKS 4

ŁAWY k/ Rypina

Pierwsze informacje odnalezione na temat **Ław**, podaje Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, tom 5, strona 616 z 1884 roku:

„*Ławy, folwark, powiat rypiński, gmina Starorypin, parafia Strzygi, odległe o 2 wiorsty od Rypina, ma 1 dom, 28 mieszkańców.*”

Natomiast w tomie 10 str. 27 z 1889 roku, tegoż „Słownika...”, w opisie folwarku i dóbr Rusinowo znajduje się zapis:

„*...Dobra Rusinowo składały się w 1885 r. z fol. R., Maryanki Podole. Ławy, i Zakroczy, ..., fol. Ławy gr. or. i ogr. mr. 224, łąk mr. 74, past. mr. 5, nieuż. mr. 19, bud. mur. 4, z drzewa 1; płodozmian 10-półowy;...*”

W czasach wcześniejszych, jak podają autorzy dziejów Wąpielska¹, folwark Ławy należał do dóbr ziemskich **Strzygi** będących w XIV wieku własnością rodu Świnków. Najdawniejszymi właścicielami majątku Strzygi, (a w tym chyba i Ław) w kolejnych wiekach i latach byli:

- 1363 Petrus de Strzygy
- 1367 Piotr zwany Świnka otrzymuje nadanie Strzyg od Kazimierza W.
- 1392 -1452 Jakub Świnka, kasztelan rypiński
- 1452 - ? Jakub Świnka s. Jakuba
- ? - 1486 Andrzej Skóra z Gaju Obornicki
- 14887-1511 Wojciech Skóra, Grzegorz Skóra, Elżbieta Sierpska ze Skórów
- 1511 - ? Elżbieta Sierpska ze Skórów
- 1552 - ? Elżbieta z Sierpskich Brudzewska
- II poł. XVI w. Katarzyna Plemińska
- 1568 Andrzej Gulczewski
- 1597 Jan Plemiński ojciec
- 1623 Jan Plemiński syn
- 1660 Adam Działyński
- 1675 - 1703 Stanisław i Tomasz Działyńscy
- 1703 - 1734 Michał Zmojski
- 1734 - 1748 Andrzej Zamojski
- poł. XVIII w. Michał Cissowski h. Sas (w 1747 nabył Strzygi, Długie i Kozłowiec²)
- 1776 Józef Cissowski syn Michała
- 1789 Julian i Jan Cisowscy po Józefie, Smoleńscy, Zboińscy i Małkiewiczowie
- 1792 Gabriel Podoski
- 1804 - 1815 Julian Cissowski
- 1815 - 1826 Marian Cissowski
- 1826 - 1838 Karol Józef Feliks Zboiński
- 1838 - 1842 Cissowski
- 1842 - 1901 Elżbieta Cisowska Plater
- 1907 - 1911 Wiktor Piwnicki
- 1912 Tomasz Pankowski

Prawdopodobnie w drugiej połowie XVIII wieku **Ławy** zostały, po przez sprzedaż lub inną formę dziedziczenia, wyłączone z dóbr Strzygi i weszły w skład dóbr **Rusinowo** przynależnych od początku XIX wieku do majątku **Starorypin**.

W 1789 roku właścicielem dóbr Rusinowo był Michał Hieronim Podoski, w roku 1841 złożono dla Rusinowa oddzielną księgę, gdy odłączono te dobra od majątku Starorypin.

W 1885 roku na dobra Rusinowo składały się z folwarki Marianki Podole, Ławy i Zakroczy.

„Od 1792 roku kolejnym posiadaczem dóbr Rusinowo³ był Gabriel Podoski syn Hieronima i Józefy z Kanigowskich....”

¹ P. Gałkowski i Z. Żuchowski, Wąpielsk i okolice, Rypin-Wąpielsk 2003

² E. Sęcysz, Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836-1861, DiG Wa-wa 2000, str. 99.

³ Gabriel Podoski odziedziczył dobra Starorypin (w tym Ławy) w 1802 roku po śmierci ojca Michała Hieronima

...W połowie XIX wieku Rusinowo należało do Augusta Podoskiego syna Gabriela, który zmarł w 1864 roku. Majątek po jego śmierci odziedziczyła córka Wanda, która wyszła za mąż za Antoniego Piwnickiego....

...W latach 1907 - 1911 po śmierci Wandy Piwnickiej, Rusinowo objął w posiadanie bratanek jej męża Wiktor Piwnicki...."⁴

Natomiast „W całym okresie międzywojennym, aż do wybuchu II wojny światowej majątek stanowił własność Jana i Janiny Sulikowskich...” jak podaje w swoim artykule p. Henryk Miłoszewski.

Niestety w tym stwierdzeniu jest drobna nieścisłość, własnością Sulikowskich był folwark Rusinowo, tak, ale bez pozostałych folwarków.

W Spisie obywateli ziemskich Królestwa Polskiego, wydanie 3 z 1912 roku, str 88, jako właściciel dóbr Strzygi, gubernia Płocka, poczta Rypin, występuje Tomasz Pankowski.

W dniu 7 grudnia 1911 roku aktem notarialnym wydzielono **Ławy** z dóbr Rusinowo, założono osobną księgę wieczystą, nabył je Kazimierz Feliks Witkowski syn Teodora, który w 1913 roku sprzedał je Bolesławowi Wyganowskiemu synowi Tadeusza.⁵

W czerwcu 1917 roku **Ławy** kupili, **Władysław Jan Karczewski** w 2/3 i **Józef Mey** w 1/3 części całości dóbr czyli 332 mórg i 15 prętów, od Bolesława Wyganowskiego za 150 000 marek.⁶

W Księdze adresowej Polski z 1926/27 roku, w informacji dotyczącej miejscowości Strzygi jest zapis o właścicielach ziemskich tej gminy i są wymienieni z nazwiska i wielkości majątku: Fałkowski Stanisław (78) - **Karczewski Władysław (Ławy 60)** - **Matyjasik Antoni (Ławy 77)** - **Mey Józef (Ławy 62)** - Oruszkowski Mieczysław (Marianki 241) - Piwnicki Wiktor (Iwany 205, Starorypin 336) - Sulikowski Jan (Rusinowo 543).

Jak z powyższych zapisów wynika, dobra Rusinowo podzielone zostały przez Piwnickich i sprzedane kilku nowym właścicielom. Ławy - Witkowskiemu a on kolejno przez Wyganowskiego - Karczewskiemu i Meyowi. Pozostałe Marjanki - Oruszkowskiemu i Sulikowskiemu - Rusinowo.

W dalszej kolejności Karczewski odsprzedał część Ław (110 mórg i 205 prętów) w 1923 roku - Tomaszowi Ewertowskiemu i Stefanowi Potaręckiemu a oni odsprzedali je Antoniemu Matyjasikowi. Natomiast Józef Mey część 1/6 z 1/3 (to jest ok. 10 ha) sprzedał w 1926 roku - Romanowi i Helenie z Wiśniewskich Kolasińskim.

W okresie okupacji polscy gospodarze zostali z majątków eksmitowani, gospodarstwem zarządzał Niemiec tak zwany „Landrat” o nazwisku Wentlant (*Wenthland*).

Po wojnie, właściciele ziemscy powrócili na swoje w większości zdewastowane i rozgrabione majątki, rozpoczęli przywracanie ich do dawnej postaci.

W 1945 roku 15 sierpnia w Ławach, zmarł Władysław Jan Karczewski. Spadkobiercy jego podzielili majątek między siebie i w następnych latach sprzedali go w małych kilkuhektarowych częściach okolicznym gospodarzom.

Do dnia dzisiejszego mieszkają w Ławach i pracują na swojej ziemi **Adam Matyjasik** i jego syn **Piotr** oraz **Jan Mey**, potomkowie przedwojennych właścicieli **Ław**.

Podoskiego, Genealogia ziemiaństwa ziemi dobrzyńskiej XIX i XX w, Piotr Gałkowski, WMZD Rypin 1997, str 150.

⁴ H. Miłoszewski, Od rycerza do ziemianina, Nowości 06 lipca 2006r.

⁵ Akta WKW Sądu Okręgowego w Rypinie, KHip. Ławy, dział I, str. 1.

⁶ Akta WKW Sądu Okręgowego w Rypinie, KHip. Ławy, dział II, str. 1.